

Çin Deneyini Tartışmanın Önemi – 3

Çin işçi ve köylüleri dünyada eşi benzeri olmayan bir direnme ve ayaklanma geleneğine sahiptir. Özellikle Büyük Proleter Kültür Devrimi döneminde kitlesel gösterilere katılan işçiler haklarını arama ve sahip çıkma konusunda zengin deneyimi bulunur.

Eylemlere Yol Açan Olgular

Devletin yabancı sermaye ile kurduğu tezgâh ucuz işgücünü, emeğin kötüye kullanılmasını ve genel olarak da emek sömürsünü esas almaktadır. Reformlar ve yeniden yapılanma ile birlikte eylemlere yol açan olgular; toplu işten çıkarmalar, zorunlu göçler, işsizlik, işçi ücretlerinin ödenmemesi, sendikalarının muhatap alınmaması, sosyal yardımların azaltılması, işçi hakları ihlalleri, acımasız ve tehlikeli çalışma koşulları, eylemci işçilere uygulanan şiddet, sağlıksız koşullarda çalışılması, çalışma süresinin yer yer 12 saati bulması.

Bununla birlikte Mao Zedung döneminde devlet tarafından üstlenilen kamu hizmetlerinin kaldırılması, özellikle de eğitim ve sağlıkta sosyalist uygulamaların terk edilmesi, bir kısım kamu hizmetlerinin ise sermaye sahipleri tarafından üstlenilmesi, genel olarak kamu hizmetlerine yönelik harcamalarda kısıtlamaya gidilmesi de tepkilere yol açmıştır. Bu durum işgücü maliyetini düşürmüştü, emeği metalaştırmış ve Çin toplumunun bünyesinde yeni bir burjuva sınıfının oluşmasına yol açmıştır. Kapitalizmin gelişmesi çelişmeleri arttırmış ve Mao döneminde olmayan bir sınıf savaşının başlamasına da yol açmıştır.

Sonuçta; on binlerce işçinin katıldığı grevler, intiharlar, artarak devam eden rüşvet ve yolsuzluklar, parti

yöneticilerinin yerli ve yabancı şirket yöneticileriyle olan çıkar ilişkileri. (1)

Bölgelerarası Eşitsizlik

Bugün Çin'in en önemli sorunlarından biri bölgelerarası eşitsizliktir. Deng Xiaoping ile birlikte kırsal bölgelere yapılan yatırımlar, tam üç kat azaltılmıştır. Mao döneminde kırsal bölgelerde gerçekleştirilen stratejik askeri ve ağır sanayi dahil, yatırımların çoğunun gelişmiş batı bölgelerine kaydırılması sorunlara ve bu sorunlardan kaynaklanan isyanlara yol açmıştır.

Arazi Satışları ve Göçler

Çin köylülerinin sorunları ise bizde olduğu gibi, çarpık kapitalizm ve feodal ilişkilerden kaynaklanmıyor. Çünkü, Mao Zeung'un önderliğinde gerçekleşen Milli Demokratik Devrim'le bu sınıflar tasfiye edilmişti. Toprakların satışı yasaktı. Fakat 2007'de kamusal ve kolektif mülkiyetin satışlarına izin veren yasa çıkarıldı. Köy arazileri alınıp satılmaya başladı. Köy dışından gelen sermaye grupları köy arazilerini satın almaya başladılar.

Benimsenen liberal politikalar sonucunda Çin'de üretim yapacak emperyalist tekellere iç piyasa sonuna kadar açıldı. Bu da ister istemez işgücüne olan ihtiyacı yoğun olarak arttırdı. İstihdam ihtiyacını karşılamak üzere milyonlarca köylünün güvencesiz olarak sanayi merkezlerine göçmesi bizzat devlet tarafından teşvik edildi. Her yıl 3 milyon köylü bu nedenle toprağını kaybetmekte ve üretimden uzaklaşmaktadır. Sermaye gruplarıyla köylüler arasındaki çelişmelerin derinleşmesi, her yıl binlerle ifade edilen köylü isyanlarına yol açmaktadır.

Köylü mücadelesinde öne çıkan talepler; arazi satışlarının iptal edilmesi, rüşvetçi yöneticilerin cezalandırılması ve üretim yapmalarının önündeki engellerin kaldırılmasıdır.

Eylemler

Mao Zedung'un mücadele ettiği kapitalist yolcular, 1976'da Mao'nun ölümünden sonra iktidarı ele geçirerek kapitalist ilişkileri geliştirmeye koyuldular. Serbest piyasa yasaları ise; 1984 yılında resmen uygulanmaya başladı. Olumsuz gelişmeler karşısında işçiler 1989 yılında bağımsız işçi örgütleri kurdular. 1997 yılına kadar süren eylemler bu örgütler kanalıyla gerçekleştirildi.

★ 2002 yılında gerçekleşen **PetroChina protestoları** bugüne kadar Çin Halk Cumhuriyeti'nde görülen en büyük işçi eylemidir. PetroChina şirket yöneticileri işçilere şirketin iflasının yakın olduğunu, tazminat ödenmeden işten çıkarmaların olabileceğini söylemesiyle patlak verdi. Eyleme, *Geçici İşçi Sendika Komitesi* önderlik etti. 150 bin işçiden 50 bini tazminatlarını alarak işten ayrılırken geri kalan işçiler direnişe geçtiler. Eylemler bastırıldı ve direnişçi işçiler sosyal güvenlik yardımlarından çıkarıldılar.

★ 27 Mayıs 2003 tarihinde Luoyang kentinde 10 bin işçi, işyerinin kapatılması ve ücretlerinin gecikmesi nedeniyle eyleme geçmiştir. Bu ve daha sonra gelişecek büyük eylemleri FerroAlloy tesislerinde çalışan işçiler, kurdukları gizli bir komite kanalıyla yürütecektir.

Luoyang belediye başkanının televizyonda yaptığı konuşmada kasabalarında hiçbir işsizinin olmadığını söylemesi eylemi tetiklemiş, katılanların sayısını 30 bine çıkarmıştır. İşçiler bu yalana direnerek cevap vermişler, iflâs eden şirketin kapandığını ve işten çıkarmaların yaşandığını ortaya koymuşlardır.

Metal fabrikası işçi önderlerinden Yao Fuxin'in tutuklanmasıyla işçiler harekete geçmiş, çok sayıda protestocunun tutuklanmasıyla eylem bastırılmıştır.

★ 2004 Eylül'ünde çoğu kadın binlerce tekstil işçisi,

işyerlerinin Hong Kong'daki bir şirkete satılmasıyla 7 aylık greve gitmişler ve Xiyan'daki çalıştıkları fabrikayı işgal etmişlerdir.

★ 2005 yılını Ağustos ve Ekim aylarında işletmelerinin iflâsı sonucunda tazminat dahi alamayan ve işsiz kalan işçiler direnişe geçmişlerdir.

★ 2006 yılında, Chengdu'da faaliyet gösteren bir askeri fabrikanın yanlış politikalar sonucunda iflâs ettirilmesi ve işsiz kalan işçilere tazminat ödenmemesi yoğun mücadelelere yol açmıştır. Fabrikayı işgal eden işçiler fabrikanın müdürünü de rehin almışlardır. Çıkan çatışma sonucunda çok sayıda işçi yaralanmıştır.

★ Yine 2006 yılında toplu taşımacılığın özelleştirilmesini reddeden işçi konseyi yerel yönetim tarafından zorla kapatılır ve toplu taşıma şirketi özelleştirilir. Tazminatsız işten atılan işçiler şirket binasını işgal ederler ve yöneticileri de rehin alırlar. 2007'ye kadar süren eylemler şiddet kullanılarak sona erdirilir.

★ Çin Endüstri ve Ticaret Bankası ICBC'nin özelleştirilmesiyle emeklilik ve sağlık sigortası olmaksızın düşük bir tazminat ödenerek 100 bin işçinin işine son verilmesi büyük gösterilere yol açmıştır. Eylemler yoğun olarak Pekin'de banka merkezinin önünde gerçekleşmiştir.

★ 2007 Ağustos ayında Tanjıashan kömür madenlerinde, tazminat ve işten çıkarmalara karşı greve giden işçilerin eylemini işletme yönetimi, çok sayıda özel güvenlik görevlisi kiralayarak önlemiştir.

★ 29 – 30 Kasım 2017 tarihinde Pekin kent yoksullarının bir hafta boyunca sürdürdükleri eylem tüm ülke çapında ses getirmiştir. Göçmen işçiler barınaklarının yıkılmasına ve ardından da toplu olarak kaldıkları banliyölerden birinde çıkan yangında 19 kişinin feci şekilde yanarak ölmesine karşı direnişe geçmişlerdir.

Kayda değer önemli bir mücadele de işçi sınıfı ile yabancı sermaye arasında yaşanmaktadır.

Resmi rakamlara göre sadece 2011 yılından bu yana işçi ve köylülerin toplu eylem sayısı 5.000'den fazladır. Biz bu yazımızda sadece en önemli gördüğümüz eylemlere yer verdik.

Devam edecek (...)

// TİKP Genel Başkanı İsmail Durna //